

De klas op stellen voor het Woord van God

Ze stommelen het lokaal binnen, soms uitbundig en wild, soms uitgeput en versuft met slepende voeten. Ze zijn ongeveer 18 jaar, jongens en meisjes, uit intellectueel sterke richtingen, maar ook uit studierichtingen die rechtstreeks op het beroepsleven voorbereiden. In groepen van minstens twintig volgen ze les op een middelbare school op het Vlaamse platteland tegen de grens met Nederland. Het is godsdienstles.

Het gros van de leerlingen heeft niet echt voeling met het christelijke, laat staan met het katholieke geloof van hun grootouders. De jongeren worden uitgedaagd ‘anders’ te kijken naar de oude verhalen en ze te herkennen als de zoektocht van mensen in allerlei levenssituaties. De verhalen van toen haken ook vast aan de mensen van nu, zelfs aan hen, de jongeren van deze tijd. Met mondjesmaat tracht ik als hun docent aan hen het ‘Bijbels’ bij te brengen, als symbool- en geloofstaal. Bibliodrama is daarbij een zaligmakend instrument.

Ik ontdekte door de jaren heen dat het pad zorgvuldig geëffend moet worden en dat de grond voorbereid moet worden voor het zaaien kan beginnen. Stapsgewijze, nauwgezette instructies in een veilige, uitnodigende sfeer zijn onmisbaar. Het is een waar ‘verleidingsspel’. Jonge mensen worden plots betrokken in hoofd en hart, in lijf en leden. Ze kunnen niet zo maar aan de kant blijven, veilig achter hun tafel en vrijblijvend alles over zich heen laten stromen. Met bibliodrama worden ze in beweging gezet, letterlijk en figuurlijk en dat is wennen.

Of ze zelf gelovig zijn of worden, doet niet ter

zake. Ze worden enkel uitgenodigd zich open te stellen om zonder oordeel met interesse en verwondering te kijken en te luisteren wat geloven kan betekenen. Dát is de eerste speelgrond.

Het gaat om heel korte werkvormen. Een lesuur van vijftig minuten en een doodgewoon klaslokaal vol tafels en stoelen zonder sfeerscheppende aankleding geeft niet zoveel ‘speelruimte’. ‘Veiligheid’ is hierbij een sleutelwoord. De jongeren zullen wagen wanneer ze weten dat ze in een rol kunnen stappen zonder hun diepste gedachten of gevoelens volledig prijs te geven. Daarom geef ik vooraf duidelijk aan dat ze kunnen kiezen om een rol te spelen of zich in te leven ... In het eerste geval ondersteunen ze gewoon het groepsgebeuren en scheppen ze een veilige sfeer voor iedereen. In het tweede geval bestaat de kans dat ze er echt iets aan beleven. Het is hun keuze. Dat maakt dat de meesten zich inderdaad proberen in te leven, wetende dat de ander niet hoeft te weten of het echt is of een spel.

Wat het met hen uiteindelijk gedaan heeft, welke inzichten er bij hen boven gekomen zijn, laat ik nooit meteen delen in groep. Dat komt, na een schriftelijke opdracht, pas in de volgende ►



‘Vondelpark Amsterdam’, juni 2010, Rineke Dijkstra

les ter sprake. Meestal wordt er niet zoveel gedeeld, maar via hun opdrachten mag ik wel getuige zijn van de grote rijkdom aan ervaringen en de duidelijk diepgang die gewekt werd.

Het proces van Jezus

Het was in de laatste week voor Pasen. Leerlingen uit het zesde jaar beroepsonderwijs vormden de groep. We lazen het verhaal van het proces van Jezus. Na wat vragen en uitleg werd de klas omgebouwd tot rechtszaal. De leerlingen konden kiezen uit vijf rollen:

hogepriester, Jezus, Petrus, valse getuigen of iemand uit de menigte. Veel aanmoediging was er niet voor nodig om het gesprek op gang te laten komen. Vanuit de rol die de deelnemers op dat moment op zich nemen komt het verhaal op een heel eigen wijze tot leven, aangevuld en gekleurd door de vragen en levenservaringen van de deelnemers.

- Een leerling in de rol van een heel beschuldigende, furieuze hogepriester verwijt Jezus dat hij een te hoge dunk van zichzelf heeft dat hij zelfs zegt de ‘Zoon van God’ te zijn.
- Vrijwel meteen reageert iemand in de rol

van een klein meisje uit het publiek: ‘Meneer de hogepriester, ik heb geleerd dat we allemaal kind van God zijn, dan zijn we toch allemaal evenveel waard?’ En de hogepriester stond met zijn mond vol tanden.

- De deelnemer in de rol van Petrus was tegen de verhaallijn in toch de rechtszaal binnengekomen en neemt spontaan en vol vuur de verdediging van Jezus op zich: ‘Jullie willen maar wonderen en hocuspocus, dat werkt zo niet. Als je niet gelooft, gebeurt er niets.’

Ook al wordt er in dit verhaal over wonderen niet gesproken, blijkbaar is net dat aspect van Jezus iets wat de leerlingen bezighoudt. Het wordt meteen het onderwerp van het gesprek dat volgt.

- Een getuige ten laste beklaagt zich dat zij en haar familie allemaal geloofden en dat toch haar blinde jongen niet genezen werd.
- Dit deed een stoere lasser in de rol van Jezus antwoorden: ‘Ik kan het niet alleen, ik heb andere mensen nodig om me te helpen. Ik hoor je zeggen dat die jongen omringd is door familie en vrienden die hem graag zien. Wel, voor hem wordt goed gezorgd en er zijn anderen die me meer nodig hebben.’

Op het verwerkingsblad dat de leerlingen achteraf invulden, werd duidelijk dat heel wat leerlingen zich nu veel sterker met het verhaal vereenzelvigden. Vooral bij één iemand die de rol van Jezus speelde, wordt dat heel duidelijk: hij begreep echt niet waarom ze Jezus vermoord hadden. Hij schreef verschillende keren: ‘Waarom?’

En hoe mooi is het te kunnen lezen: ‘We moeten dat boek van God naast ons leven leggen en zelf zorgen dat de wonderverhalen waar worden.’ En hij ging er ook voor. Het jaar nadien engageert hij zich om met de Damiaanactie naar Congo te gaan. Hij gaf zelfs enkele jaren vormselcatechese en is in de verzorging gestapt ...

Het is hoegenaamd onmogelijk om met een gewone les ‘over’ het lijdensverhaal dezelfde intensiteit en betrokkenheid op te roepen als er in dit uurtje bibliodrama gebeurde ... Het was geen spreken over Jezus, maar door Hem, met Hem en in Hem ...

Een woord van God

De godsdienstles van hun middelbare schoolloopbaan eindigt voor mijn leerlingen met ‘een woord van God’. Of God bestaat of niet is niet belangrijk. We gaan ervan uit dat Hij/Zij GEBEURT.

Dit keer reserveer ik wel een lokaal dat enigszins ‘heilige plaats’ kan worden. Een dertigtal God-woorden, afgedrukt in grote letters, liggen verspreid op de vloer. De deelnemers wandelen rond. ‘Stel dat God bestaat, wat zou je dan van God willen horen ...?’ Eenmaal gekozen mogen ze de zin aanpassen zodat die past bij wat ze zelf nodig hebben.

Om de beurt nodigen ze dan iemand uit de groep uit om even in de rol van God die zin uit te spreken. Het is hartverwarmend om hen elkaar te horen vragen: ‘Wil jij even voor mij God zijn?’ Het gaat om korte scènes. Toch zegenen deze jonge mensen elkaar twintig keer met een goddelijk woord ... ▷



‘Christus aan het volk getoond’ (1655), derde staat uit acht, ets/droge naald, Rembrandt

Een beeld dat ik niet zal vergeten is dat van een schuchtere jongen die tegen mijn instructie in een eigen weg wilde gaan. Hij liet de hele groep in een kring staan. Het was hun allerlaatste les. Elkaar omarmend nodigde hij hen uit om samen met hem de zin te zeggen:

‘Nu gaan Wij de mens maken, als beeld van Ons, op Ons gelijkend ...’

De zegen eindigde in een groepsknuffel. Kun je op een mooiere manier je middelbare school-loopbaan eindigen? <

*Jes (A.) Bouwen is docent godsdienst aan het Sint-Claracollege in Arendonk; bibliodramabegeleider en docent bij Bibliodrama tussen Hemel en Aarde; vrijwillig geestelijk verzorger in de gevangenissen van Turnhout en Hoogstraten; begeleider en coach van individuen en groepen in zingevingprocessen.
agnesbouwen@telenet.be*